

ACC. NR. M. 7298:1-16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland

Upptecknat av: Edith Österlund

Härad: Västbo

Adress: Box 5, Hållerstorp

Socken: Kulltorp

Berättat av: Dis. personer; se saml.!

Uppteckningsår: 1941

Född år i

Aggarps säteri, - dess olika ägare

m. m. s. 1-16

Häradshövding N. P. Lagerbjelke, -

en originell man. s. 5-12

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 7298:1.

Landskap:

Småland

Härad:

Västbo

Socken:

Kulltorg

Uppteckningsår:

1941

Upptecknat av:

Edith Österlund

Adress:

Box 5, Kulltorg

Berättat av:

B. F. Ekström

Född år

1849 i Lund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ann.

"Efter försk
i papper har
Bengt Anders-
son Hore vi-
killis Aggarp
i förläning av
1565."

Denne över
lämnade det
i arv till
Carl Carlsson
Gyllentjelen
som i sin
tur lämnade
det i arv
till Estrid
(Hore.)

Aggarp är
numera 15/9
mbl.

Aggarps säteri ^{vasserys.} 2 mantal
ligger ett stycke norr om
byrken. Den förste kände äga-
ren var Riksamälsken Carl
Carlsson Gyllentjelen, vilken
lämnade det i arv till Estrid
Hore, gift med Anders Kind
Page hos Gustaf II Adolf. Anders
Kinds son B. Kind, Orabant hos
Konung Carl X Gustaf, mottog
säteriet af gälden. Säteriet
var i Kindes släkten tills på
1760-talet. Då dessamma försoldes
omkring fem till Prosten

Skriv endast på denna sida!

Laus Tranström Kulltrog, var
Bokbinder som kändhövding
H. P. Lagerbjelke innehade
säteriet till sin död 1828 var-
efter hans son innehade säteri-
et i sin tid.

I Kulltrogs byskas kan vi
norra längsidan finna vi Estrid
Stors vapen. Vapnet utgöres av
en stjärna i en som det byskas
adlig bruna vilande på måjat
som liknar en bröstskild, samt
hennes initialer E. S. Över sitta
två små ängshunden. Denna
brunna bar med all sanno-
likhet sitt släktnamn trots
att hon var fru till en lagers-
stad. Den stora ringblocken är

skänkt av Estrid Åne år 1668.

Den här följande inscription:

Skänkt af fru Estrid Åne
på Aggarp och Frejgeråker
menigheten till Källtorps kyrka
1875 af E. A. Hørlind församling.

Då var Ab. Johansson Almqvist
församlingens pastor, E. A. Hørlind
kommunist, A. Lundahl
och J. Persson kyrkovårdare.

Här ditt öra minnes af mitt
rena hjud, För dig då till
minnes om du älskar Gud.

Legenden har bevarat
av denna kvinnas symmetriska
vackra karaktärsdrag. Årgon
skulle nämligen ha förbränt
henne, att hon skänkte så

kyrkans saker till kyrkan så
hon skall kunna yttas:

Jag skänker frie mist gull
till klosterens gång att
jörkija änglarnas säng, är
att rost och mal skall
det fördäras.

I ett stämingsprotokoll från den
12 juli 1670 följande vi åter eskid
Hore. Det är visitationsprotokoll
vid en visitation förrättad av
biskop Johan Boaz, då Jonas
Jonas Brenneus var pastor.

Detta protokoll har enl. en
anteckning omfattat endast
fem korta punkter ibland vilka
den 5:te var av följande lydelse:

Klockan - eller sockens tunga

beviljades sätta i prästgårds-
gårde av pastorn med det för-
ord, att pastorn skulle till
vem honom själva synes och
att ingen gå till någon annan eller
överlämna prästgårds (prebenda)?
eller köi över prästgårds sin
då intet för ridit utan villen
sig vid kyrkogatan; "men vil-
corua från rider fildt sitt
stall med sitt följe genom
prästgårds gränd. End. kyrko-
herde Hagelbergs antecken. var
denne fru Estrid Åne, vilket
även blev klart av pasto-
rskollets årtal.

Vice häradshövding A. P.
Lagerbjelke ingick åkenskyp

med byskrænde Lund Dröter
Margareta Kristina och blev
så ägare till gården. Det var
under hans tid 1811 som kon-
ingshuset i havgården ned-
brann. Detta var då beläget
i Aggarpskjöden med en syn-
nerligen vacker utsikt. Den
nuvarande huvudbyggnaden
ligger vid foten av denna
höjd alldeles intill lands-
vägen. Skråskrivningen H.
P. Lagerbjelke var en mycket
originell man som hade
sitt huvud för sig. Hans
idéer voro legio, ty de
vor många. Öfliga är de
historier som cirkulerat i

Åsum.
Denna del
av akt. bnde
undandragas off.
offentligheten. De
situationer be-
re lita på och
var i landet.

socknen generation efter generation. Talunda pränsilde kan $2/9$ utsl. Hra Åbo, $1/9$ utsl. Lilla Åbo, $1/9$ utsl. Kelleborg. Dessa gårdar gav kan rikasi namn som vittnar om hans originalitet. Ett trys under Åggars kallade kan Biteborg, ett annat Vilby, en brukningsdel gav kan namnet Bohus. Han gjorde precis vad som föll honom in enligt samtida berättelse. En fattig granna i socknen kom en dag och ledde en stor kygge förbi Åggars. Skandhördningen fick se detta och sprang in efter sin lagelbrossa sågade på kyggen och

Skick komman också. Baggen
därpå och gumman därpå
också så värdammets lek
om dem. Käradsbördingen
sörjare mer till vägen och
skakade gumman vilken swim-
mat i friskrikelser. Så
tog han upp pengar och be-
talade baggen vad han an-
såg den vara värd, varefter
han tog baggen på attela med
sig hem och gumman gick
gå hem med sina pengar.
Tute trödes hon säga något
åt käradsbördingen det var
ingen som trödes utan möjli-
gen prästen. Han och daga-
bjälke voro du och bror med

varandra. Detta var kyrka-
kerde Nils Hagelberg som vä-
gade sätta sig emot honom
vilket ingen annan torde.

En dag spände Hageljelke
för ett par djurbrävarer
och för en arbetsvagn
och åkte ut till präst-
gården. Redan när det bör-
de han fram snitt för järnstu-
djuren och vände. Då kom
prästen ut och satte upp
en frivård min och sade:
Är kommer det sig att du
kommer åkande på detta
sätt, varpå kärleksbörningen
genomgick. När man åker
till präst, skall man åka

efter gå!" Därefter knide
han hem och var belåten.

Tidigt på sommarmorgn vak-
nade kärlekskvinnan vid ett
lätt luller i trädgården.

Då han såg ut genom fönst-
ret observerade han ett

par pojken i ett bigari-
träd. Kärlekskvinnan kap-

pade till sig lagelbistan
som hängde laddad på
väggen och skottet brann

av. Pojken darrade i äd-
landet och linkade sedan
därifrån. Den andra dag-

en kom det en gafflig gamm-
ma till kärlekskvinnan
och led om litet salva

till sin pojke han kunde skada sig i ena benet. Tungen av dem lättsades och gjordes sammanhängande.

Kiradshövding Legerbjelke anlade en väldig krigsgård som inte fanns maken till på långt håll, den tiden. Grönsaker fanns också på åggarp under hans tid vilket inte fanns i andra gårdar, även blommor fanns.

Han var mycket processlysten och låg i ständiga processer med sockenborna angående vägar i socknen och allt möjligt. Det var efter en långvarig process som rick-

te ej blott i hans tid utan
även under en del av hans
soms tid, Lagerbjelkes besitt-
ningsrätt till Högarp blev
byggd. Kyrkherde Braustam
hade nämligen köpt gården
på försäkring, odlade, byggde
och nedlade således ^{här} jorngår
och arbete på gården. Efter
50 år skulle Högarp återgå
till arvingarna efter de ur-
sprungliga ägarna, men då
uppgjick nämnda process
mellan kändskörding Lager-
bjelke och en släkt kind-
man i förlikning, som visser-
ligen tilldömdes egendomen
men till en lösen så stor

att den betydligt öfver-
egendomens värde, varifrån
slakten Lindman ansåg sig
nödgad att avstå från
ägarerätten.

Hovrättsrådet E. O. Lager-
bjelke som då ägde Aggep
i processen slutfördes
var aldrig brott i Aggep.
Han var brott i Stockholm
och testamenteerande egen-
domen vid sin död af
sin efterlevande syster.
Hovrättsrådet Lagerbjelke var
i motsats till sin fader A. P.
Lagerbjelke en lugn och
finsynt man som inte gjorde
mycket väsen av sig. Han

avled någon gång på 1890-talet
och nu blev det friken August
Lagerbjelke som blev ägare till
gården.

Efter hans död hölls auktion
på allt lösöre som friken
Lagerbjelke ansåg sig kunna
undvara varvid många
av hans personliga till-
hörigheter gick under klu-
ban. E. Österlund, som far
satt i tre dagar och skrev
~~fram~~ på Aggarp, eller så länge
auktionen pågick. Han köpte
bl. a. ett fotografialbum med
röda pärmar, vilket inne-
höll foto. av Kristina Nilsson,
'Min i kuzge' som den döende mannen

Skådespelaren Ernst Renan,
Beatrice m. fl. Koryprins
Fredrik av Danmark och hem-
prinsessan Louise. De par
furstliga personer ä äro pr-
fikt m. danska, ryska, engel-
ska kungafamiljer. Tyvärr
ä ällemed fästade men
fotna, finns kvar.

Friken Augusta Langeljelke
festamente de Ögung till
en systerdotter och hennes
familj var efter egendom-
en gick ut slikten. Sedan
dessa ha det varit massen
av ägare vilka skövat Ögung
på allt som var vackert
i naturen. Länga tider

ACC. N:R. M. 7298:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

har den legat i ett nys-
ett skick. Den nuvaran-
de egaren till gården har
skilt jordbruket i kultur
genom målmedvetet ar-
bete och genom oeruvlig
energi. Hans namn är
Alfred Johansson, född
från Långeryd och är
bondestäkt. Han iaktst
Aggarp för ett tiotal
år sedan och kommer
antagligen att stanna kvar
där i sin tid.